

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 373/2025-58

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Drama Queer**, Tomášikova 12571/50C, Bratislava, zastúpeného advokátom Mgr. Mgr. Michalom Liptákom, PhD., Matičná 2, Ivanka pri Dunaji, proti rozhodnutiu Rady Fondu na podporu umenia č. 1/2025 – výzva č. 1/2025 – 1.1.4 z 29. januára 2025 a Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. marca 2025 a doplnenou 4. apríla a 23. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu umenia podľa čl. 43 ods. 1 ústavy, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), samostatne aj v spojení s čl. 14 dohovoru, a tiež práva na nediskrimináciu podľa čl. 14 dohovoru, práva na slobodu prejavu podľa čl. 11 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), práva na slobodu umenia podľa čl. 13 charty, práva na kultúrnu rozmanitosť podľa čl. 22 charty, práva na nediskrimináciu podľa čl. 21 ods. 1 charty, práva na slobodnú tvorivú činnosť podľa čl. 15 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“), a to všetko v spojení s čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj s čl. 1 ods. 1 a 2 ústavy, s čl. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), ako aj práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie, resp. jeho časť zrušiť a vec vrátiť Fondu na podporu umenia (ďalej len „FPU“) na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadostučinenie 60 000 eur a náhradu trov konania. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci nariadil ústne pojednávanie.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ je občianske združenie, ktoré vzniklo v roku 2019 a podieľa sa na každoročnom organizovaní rovnomenného divadelného festivalu (ten je organizovaný od roku 2013). Festival prostredníctvom prehliadky divadelných inscenácií s LGBTI/Q (lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových, intersexuálnych a queer ľudí) tematikou rozpráva a zviditeľňuje životy LGBTI/Q ľudí v spoločnosti. Zmierňuje homofóbiu/transfóbiu/bifóbiu. Je určený pre širokú verejnosť, LGBTI/Q komunitu, študentov a študentky, mládež a všetkých, ktorí majú záujem oslavovať jedinečnosť života.

3. V nadväznosti na výzvu FPU č. 1/2025 z 30. septembra 2024 sa sťažovateľ uchádzal o dotácie na projekt „*Drama Queer 2025*“.

4. Podľa § 18 ods. 8 zákona č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z. (ďalej len „zákon o FPU“) pred účinnosťou ostatnej novely (do 31. júla 2024) rozhodoval o pridelení alebo nepridelení dotácií riaditeľ FPU na základe odporúčaní odborných komisií, ktoré boli pre riaditeľa až na ojedinelé výnimky záväzné. Odborné komisie boli generované samotnou slovenskou kultúrnou a umeleckou obcou, čo zabezpečovalo nezávislé hodnotenie a rozhodovanie, ako aj skutočnú slobodu prejavu a umenia.

5. Zákon č. 169/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej „novela“), ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2024, zmenil rozhodovacie právomoci. Posúdenia odborných komisií sa stali nezáväznými, pričom o všetkých žiadostiach v zmysle § 4 ods. 3 zákona o FPU rozhoduje Rada FPU. Novela zároveň zmenila zloženie Rady FPU tak, že z jej 13 členov je 7 členov menovaných Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej „ministerstvo“) bez návrhu.

6. Žiadosti sťažovateľa bolo pridelené poradové číslo č. 25-114-00383 a získal od odbornej komisie z 500 možných bodov 383 bodov, pričom na odporúčenie pridelenia dotácie stačí získať minimálne 250 bodov. Rada FPU však napadnutým rozhodnutím žiadosť sťažovateľa nepodporila s odôvodnením, že „*Akcia, ktorú má fond podporiť nemá pre slovenskú kultúru a umenie taký význam, ako je požadovaná suma.*“.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Novela právnej úpravy umožňuje ministerstvu obsadiť Radu FPU majoritne svojimi nominantami, čím sa sloboda prejavu a sloboda kultúry *de facto* dostala pod politickú kontrolu súčasného vedenia ministerstva. Diskriminujúci prístup vo vzťahu k sťažovateľovi zo strany ministerstva je zjavný z vyjadrení jeho predstaviteľov, najmä ministerky kultúry a generálneho tajomníka, ako aj z ich činov a rozhodnutí, ktoré sťažovateľ podložil ich medializovanými vyjadreniami. Pritom povinnosť orgánov verejnej správy efektívne chrániť LGBT komunitu

pred homofóbnymi vyjadreniami a pred homofóbnymi útokmi na kultúrne a umelecké podujatia venujúce sa LGBT tematike vyplýva napr. aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Asociácia ACCEPT proti Rumunsku (č. 19237/16 z 1. júna 2021).

8. Sťažovateľ poukazuje na to, že jedným z dôsledkov snahy vedenia ministerstva obsadiť Radu FPU „*svojimi ľuďmi*“ je aj to, že Rada FPU v súčasnosti rozhoduje v nezákonnom zložení. V zmysle § 5 ods. 2 písm. d) zákona o FPU možno za člena rady vymenovať fyzickú osobu, ktorá má najmenej päťročnú odbornú prax v oblasti umenia, kultúry alebo kreatívneho priemyslu. Túto podmienku nespĺňajú dvaja členovia – [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. V dôsledku toho podal prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 1. apríla 2025 protest proti opatreniam ministerky kultúry o ich vymenovaní za členov Rady FPU. V prípade oboch nominantov je zrejmé ich lojálny vzťah voči generálnemu tajomníkovi.

9. Sťažovateľ k procesu schvaľovania dotácií uvádza, že zástupcovia odbornej komisie mali možnosť „obhájiť“ svoje rozhodnutia iba počas necelých pätnásť minút. Zistenie skutkového stavu tak bolo veľmi povrchné, projekty videli členovia Rady FPU na zasadnutí prvýkrát, nemali ich detailne naštudované, ani poriadne prečítané. Rada FPU vedomá si týchto hrubých nedostatkov napokon radšej nezasahovala do väčšiny posudzovaných žiadostí. O to markantnejšie potom je, ak sa v napadnutom rozhodnutí rozhodla zotrvať na svojom neodôvodnenom, nepodloženom názore odobrať sťažovateľovi dotáciu, a „*prevalcovala*“ tým odbornú komisiu.

10. Podstata namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, ako aj čl. 46 ods. 3 ústavy spočíva jednak v tom, že Rada FPU rozhodovala v nezákonnom zložení, čo malo priamy dopad na nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, a jednak v nesplnení minimálnych kvalitatívnych požiadaviek na jeho odôvodnenie. Za rozhodnutie o nepodporení žiadosti sťažovateľa hlasovalo 7 členov Rady FPU, teda nadpolovičná väčšina. Avšak Rada FPU v súčasnosti pôsobí v nezákonnom zložení, t. j. jej členmi sú aj osoby, ktoré nespĺňajú minimálne zákonné požiadavky na výkon funkcie člena, a preto nie je orgánom, ktorý by bol v zmysle zákona o FPU oprávnený vydať rozhodnutie. Nezákonnosť zloženia rady FPU tak viedla priamo k nezákonnému rozhodnutiu. Tento nesprávny úradný postup je zjavne v rozpore s čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy.

11. Poskytovanie dotácií Radou FPU je schémou štátnej pomoci, ktorá musí byť v súlade s čl. 107 ZFEÚ. Tu sťažovateľ zdôrazňuje, že ide o explicitné vylúčenie, pretože diskriminácia bola ministerstvom vopred a otvorene deklarovaná. Ak by ústavný súd takúto právnu argumentáciu vo vzťahu k primárnemu právu EÚ nepovažoval za súčasť *acte claire*, tak v zmysle čl. 267 ZFEÚ sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd položil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ, ktorá by mohla znieť napríklad takto:

12. „*Je v súlade s čl. 107 ZFEÚ a čl. 2 ZEÚ taká schéma štátnej pomoci na podporu kultúry, ktorá priamo či nepriamo vylučuje zo schémy takejto štátnej pomoci podujatia s LGBT tematikou?*“

13. Ministerstvo porušilo práva sťažovateľa tým, že *de facto* zadalo politickú objednávku, aby sťažovateľovi neboli poskytované žiadne dotácie, ktorú Rada FPU zrealizovala, čím diskriminovala sťažovateľa len preto, že sa venuje LGBT tematike. Výsledkom toho je nezákonné napadnuté rozhodnutie.

14. Sťažovateľ uvádza, že petit jeho ústavnej sťažnosti obsahuje niekoľko alternatív. V prvom rade sa alternácia týka toho, či má byť zrušené celé napadnuté rozhodnutie, alebo len časť, ktorá sa

vzťahuje na sťažovateľa. V druhom rade sa alternatívne petity týkajú ne/zahrnutia ministerstva ako porušovateľa práv. Je zjavné, že napadnuté rozhodnutie vydala Rada FPU, avšak rovnako je zjavné, že protiústavnosť a diskriminácia sťažovateľa má svoj skutočný zdroj na ministerstve, ktoré z opatrnosti sťažovateľ uvádza ako odporcu v druhom rade.

15. Podľa sťažovateľa je komplikovanou otázkou prípustnosť jeho ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) spočívajúca v posúdení, či o ochrane základných práv a slobôd je príslušný rozhodovať iný súd (menovite správny súd) a tiež či existujú iné právne prostriedky na ochranu základných práv a slobôd, najmä pokiaľ § 27 ods. 1 zákona o FPU vylučuje aplikáciu Správneho poriadku na konanie pred Radou FPU. V tomto kontexte sťažovateľ uvádza, že napadnuté rozhodnutie podľa § 18 ods. 8 písm. b) zákona o FPU je novým typom rozhodnutia zavedeným novelou, ktoré ešte nebolo podrobené žiadnej právnej kontrole, ani na správnych súdoch, ani na ústavnom súde, zákonodarca zároveň neposkytol žiadne interpretačné nástroje. V tomto stave právnej neistoty sa sťažovateľ rozhodol podať paralelne správnu žalobu proti Rade FPU na Správny súd v Bratislave.

16. Zároveň sťažovateľ vyjadruje presvedčenie, že proti ministerstvu je ústavná sťažnosť prípustná aj v nadväznosti § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, pretože ministerstvo vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu nemôže byť zasiahnuté správnu žalobou, a teda za jeho protiústavné, diskriminačné konanie výslovne, priamo a otvorene cielené na sťažovateľa, môže byť zasiahnuté len ústavnou sťažnosťou.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, ktoré sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

18. Ústavná sťažnosť bola advokátom sťažovateľa podaná aj vo veci pod sp. zn. IV. ÚS 283/2025, v ktorej iná sťažovateľka namietala porušenie rovnakých ústavných práv, použila obdobnú právnu argumentáciu a rovnako podala správnu žalobu. Je preto v súlade s princípom právnej istoty vhodné, aby bola aj táto ústavná sťažnosť posúdená obdobným spôsobom.

19. Pokiaľ ide o porušenie ústavných práv ministerstvom, ktoré sťažovateľ označil ako odporcu, je potrebné pripomenúť nutnosť priamej relevantnej súvislosti medzi eventuálnym porušovateľom ústavných práv a jeho rozhodnutím (sp. zn. IV. ÚS 283/2025, bod 33), ktoré v prípade sťažovateľa absentuje. V posudzovanom prípade rozhoduje Rada FPU, nie ministerstvo, kompetenčne je teda daná otázka jednoznačná. Rozhodujúce je ponímanie tohto aspektu *de iure*, nie *de facto*, ako to uvádza ústavná sťažnosť, a to bez ohľadu na okolnosť, že o personálnom obsadení funkcií v správnych orgánoch nezriedka rozhodujú politicky kreované orgány. Z hľadiska konania podľa čl. 127 ústavy na základe návrhu proti orgánu verejnej moci (§ 125 zákona o ústavnom súde) nie je možné status porušovateľa znásobovať v skorších kreačných alebo iných súvislostiach, rozhodujúca je relevantná kompetencia dotknutého orgánu, produkujúceho jej zodpovedajúci akt. Pokiaľ

sťažovateľ odkazuje na výroky ministerky a ďalších predstaviteľov ministerstva kultúry, má možnosť podať trestné oznámenie alebo využiť prostriedky občianskeho práva. V časti namietaného porušenia práv sťažovateľa ministerstvom je z uvedených dôvodov ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Pokiaľ ide o porušenie ústavných práv označeným napadnutým rozhodnutím Rady FPU, sťažovateľ uvádza, že podal správnu žalobu. Túto skutočnosť ústavnému súdu potvrdil Správny súd v Bratislave v rámci poskytnutia zákonom nariadenej súčinnosti. Keďže o ochrane práv sťažovateľa má rozhodnúť iný súd, právomoc tohto súdu predchádza právomoci ústavného súdu. Preto je obdobne ako vo veci pod sp. zn. IV. ÚS 283/2025 nutné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola v dôsledku uvedeného odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa vrátane vypočutia svedkov na ústnom pojednávaní a návrhu na prerušenie konania a predloženie prejudiciálnej otázky Súdneho dvoru EÚ stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2025

Robert Šorl
predseda senátu